

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19. м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@necr.gov.ua. веб-сайт: www.necr.gov.ua

13.05.2016

№

4460/17.2.1/7-16

на №

Депутату
Чернівецької міської ради
Чесанову А. А.

Центральна площа, 1, м. Чернівці
58002

електронна адреса: achesanov@mail.ru

Шановний Анатолію Анатолійовичу!

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), розглянула Ваш депутатський запит від 31.03.2016 № 7/16 щодо тарифів на електричну енергію та природний газ, який було надіслано листом Чернівецької міської ради від 21.04.2016 № 01/02-05/1015, та у межах своєї компетенції повідомляє наступне.

Відповідно до Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого Указом Президента України від 10 вересня 2014 року № 715, основними завданнями НКРЕКП є, зокрема, сприяння розвитку конкуренції у сферах виробництва і постачання електричної та теплової енергії, забезпечення проведення цінової і тарифної політики у сферах електроенергетики, тепlopостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, сприяння ефективному функціонуванню товарних ринків на основі збалансування інтересів держави, суб'єктів природних монополій та споживачів товарів (послуг), що виробляються (надаються) суб'єктами природних монополій, захист прав споживачів товарів (послуг) на ринку, що перебуває у стані природної монополії, та на суміжних ринках у сферах електроенергетики, тепlopостачання, централізованого водопостачання і водовідведення, обмеження впливу суб'єктів природних монополій на державну політику та сприяння конкуренції на суміжних ринках з метою забезпечення ефективного функціонування відповідних галузей, а також, збалансування інтересів суб'єктів господарювання, споживачів і держави.

Реалізація цих завдань передбачає, з однієї сторони встановлення економічно обґрунтованих, тобто необхідних для виконання поточних та інвестиційних витрат суб'єктів природних монополій цін і тарифів, а з іншої – врахування економічних можливостей споживачів, тобто рівня

платоспроможного попиту.

Щодо тарифів на електричну енергію

Відповідно до Порядку розрахунку роздрібного тарифу на електричну енергію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2011 р. № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» та пункту 3.7.4 Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електроенергії за регульованим тарифом, затверджених постановою НКРЕ від 13.06.96 № 15/1 (із змінами та доповненнями), роздрібні тарифи на електричну енергію формуються за ринковою формулою, яка складається з оптової ринкової ціни (ОРЦ) на електроенергію, тарифів на передачу, постачання електроенергії та технологічних витрат електричної енергії в мережі.

Слід зазначити, що у структурі роздрібних тарифів питома вага оптової ринкової ціни складає більше 80 %. Рівень оптової ринкової ціни залежить від зміни цін на первинні енергоносії: ядерне паливо, вугілля, природний газ, мазут та сезонної зміни структури виробництва електроенергії – питомої ваги електроенергії, виробленої АЕС, ТЕС, ГЕС, ТЕЦ, тарифи яких значно відрізняються, у різні пори року, а також від зростання частки дотацій у структурі оптової ринкової ціни.

Тарифи на електричну енергію для побутових споживачів (населення) фіксовані та однакові на всій території України. Тарифи на електроенергію, що відпускається населенню, у квітні 1999 року були встановлені на економічно обґрунтованому рівні і до 2006 року залишалися незмінними. Протягом 2006 року тарифи на електроенергію для населення двічі збільшувалися по 25 % (з 1 травня та з 1 вересня), однак враховуючи соціальний фактор, перегляд рівнів тарифів відбувався без урахування всіх чинників, які мають визначати його рівень. Наступна зміна тарифів для населення відбулася протягом 2011 та 2012 років шляхом впровадження блочних тарифів на електроенергію (введення градації різних рівнів тарифів для окремих груп споживачів в залежності від обсягів споживання).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 149 «Про вдосконалення державної політики регулювання тарифів на електричну енергію, що відпускається населенню, а також іншим споживачам, для яких застосовуються такі тарифи», з 1 червня 2014 року підвищення тарифів на електричну енергію для населення склало в межах від 10 % до 40 % в залежності від обсягів споживання електроенергії, середнє зростання становило 14 %.

Одночасно, протягом 2006 – 2014 років відбулось зростання середньозваженого ринкового роздрібного тарифу на електричну енергію з 30,4 до 122,8 коп. за 1 кВт·год з ПДВ або в 4 рази, в той же час середній фактичний (фіксований) тариф для населення у 2011 році становив 23,2 коп. за 1 кВт·год з ПДВ.

З метою компенсації втрат енергопостачальних компаній різниця в тарифах для населення між фіксованими та ринковими рівнями включається до складу оптової ринкової ціни (ОРЦ) на електроенергію у вигляді дотаційних

сертифікатів, що в свою чергу збільшує тарифи для промисловості, залізничного транспорту, бюджетних організацій та інших споживачів, які через це сплачують за електричну енергію більше. Тобто відбувається перехресне субсидування населення за рахунок інших споживачів. Протягом 2006 – 2014 років дотації зросли з 5,4 млрд грн до 40,8 млрд грн (без ПДВ) або в 7,5 разів. Таким чином, на сьогодні побутові споживачі через необхідність дотування населення сплачують за електричну енергію на 26 % більше.

Крім того, на сьогодні в енергетиці склалася складна економічна ситуація: падають обсяги споживання електричної енергії споживачами, виник дефіцит вугілля та природного газу, та при цьому підвищується ціна на вугілля внаслідок його імпортування з інших держав. Через вплив цих факторів, а також внаслідок зростання інфляції та суттєвої девальвації гривні об'єктивно збільшується оптова ринкова ціна на електроенергію.

Внаслідок цього, у січні 2015 року тарифи на електроенергію для населення відшкодовували лише близько 21,3 % економічно обґрунтованих витрат з виробництва, передачі та постачання електроенергії. Тобто населення фактично оплачує в середньому менше ніж $\frac{1}{4}$ реальної вартості електричної енергії (у січні 2015 року економічно обґрунтований тариф на електричну енергію становив 1,228 грн за 1 кВт·год з ПДВ (без урахування обсягу дотації)).

Підпунктом 2 пункту 2 розділу VI Прикінцеві та перехідні положення Закону України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» (далі – Закон) передбачено, що НКРЕКП має здійснити необхідні заходи для застосування ринкових цін на електричну енергію для всіх категорій споживачів, крім визначених груп побутових споживачів. Крім того, відповідно до підпункту 1 пункту 2 Закону Кабінет Міністрів України має до 1 липня 2017 року визначити групи побутових споживачів, ціни на електричну енергію для яких регулюються НКРЕКП.

Крім того, пунктом 7 Програми діяльності Кабінету Міністрів України, яку схвалено постановою Верховної Ради України від 11 грудня 2014 року № 26-VIII, передбачена ліквідація крос-субсидій, перехід до ринкових тарифів на природний газ та електроенергію, із синхронним запровадженням механізмів компенсацій для малозабезпечених верств населення.

Слід зазначити, що виконуючи положення Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2010 – 2012 роки, за ініціативи НКРЕКП 23 лютого 2015 року відбулось засідання постійно діючого тристороннього дорадчого органу при НКРЕКП, до складу якого входять представники Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні, Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні та НКРЕКП, на якому відбулось обговорення рішення про підвищення тарифів на електроенергію для населення.

Таким чином НКРЕКП прийнято рішення щодо поступового приведення тарифів на електричну енергію для населення до економічно обґрунтованого рівня, починаючи з 01 квітня 2015 року (постанова НКРЕКП від 26.02.2015 № 220 «Про встановлення тарифів на електроенергію, що відпускається

населенню»).

При цьому, з метою забезпечення додаткового соціального захисту малозабезпечених верств населення залишено систему блочних тарифів на електричну енергію, проте скориговані обсяги споживання електричної енергії за якими диференціюються тарифи в залежності від обсягів споживання.

Слід зазначити, що при встановленні обсягів споживання електричної енергії, за якими диференціюються тарифи на електричну енергію, було враховано соціальні нормативи користування житлово-комунальними послугами, щодо оплати яких держава надає пільги та встановлює субсидії, які передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 409 «Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування». Крім того, враховано те, що 42 % споживачів електричної енергії споживає на місяць до 100 кВт·год, що є мінімальним для здійснення комунально-побутових потреб, і лише 2,1 % споживачів споживають понад 600 кВт·год електричної енергії на місяць.

Окремо слід зазначити, що фактичний середній по Україні роздрібний тариф на електричну енергію для населення за лютий 2016 року склав 2,03 грн за 1 кВт·год (з ПДВ), відсоток відшкодування його діючим тарифом для населення – 31,5 %.

Додатково також слід зазначити, що Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2016 р. № 294, та схвалена постановою Верховної Ради України від 14 квітня 2016 року № 1099-VIII, також передбачена ліквідація перехресного субсидювання, забезпечення прозорості встановлення тарифів та ефективної системи надання адресних субсидій, запровадження комерційного обліку ресурсів.

Щодо цін на природний газ

З 01 жовтня 2015 року введено в дію Закон України «Про ринок природного газу» (далі – Закон), відповідно до статті 11 якого єдиним можливим шляхом встановлення роздрібних цін на природний газ для забезпечення потреб населення на цей час є механізм покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу, згідно з відповідним рішенням Кабінету Міністрів України, а НКРЕКП з 01 жовтня 2015 року не має повноважень щодо встановлення роздрібних цін на природний газ для забезпечення потреб населення.

Так, 01 жовтня 2015 р. Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 758 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (відносини у перехідний період)» (із змінами) (далі – Положення).

Відповідно до змін, внесених постановою Кабінету Міністрів України від 27.04.2016 № 315, з 1 травня 2016 р. по 31 березня 2017 р. (включно) діє гранична роздрібна ціна на природний газ для побутових споживачів у розмірі 6,879 гривні за 1 куб. метр.

Відповідно до пункту 12 Положення роздрібна ціна на природний газ для

побутових споживачів розраховується з урахуванням регульованої оптової ціни на природний газ для постачальника природного газу на території ліцензованої діяльності з розподілу природного газу, максимальної торгової націнки постачальника природного газу із спеціальними обов'язками відповідно до додатка 2 до Положення, тарифів на послуги з транспортування та розподілу природного газу, установлених НКРЕКП (без урахування податку на додану вартість), та коефіцієнта, що враховує податок на додану вартість, визначеного відповідно до Податкового кодексу України.

При цьому, відповідно до пункту 18 Положення Міненерговугілля оприлюднює всю інформацію щодо розрахунку визначених цим Положенням цін, а також іншу інформацію стосовно поступового приведення цін на природний газ, зокрема, для побутових споживачів до ринкового рівня на власному офіційному веб-сайті.

Враховуючи зазначене, за інформацією щодо розрахунку цін на природний газ для побутових споживачів (населення) доцільно звернутися до Міненерговугілля.

Крім того, відповідно до статті 3 Закону ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами, зокрема:

- забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, вільного вибору постачальника природного газу;

- невтручання держави у функціонування ринку природного газу, крім випадків, коли це необхідно для усунення вад ринку або забезпечення інших загальносуспільних інтересів, за умови що таке втручання здійснюється у мінімально достатній спосіб.

- Закон передбачає, державне регулювання монопольних ринків, а також розвиток вільної добросовісної конкуренції на товарному ринку природного газу, тобто на оптовому і роздрібному ринках природного газу діятиме принцип вільного ціноутворення (крім випадку, коли з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу покладені спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України).

**З повагою,
Член НКРЕКП**

Б. Циганенко